

Олещук М.Г.

Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України», Україна

Фактори ціноутворення на депозитні банківські послуги для фізичних осіб

Специфічною особливістю оцінки рівня конкурентоспроможності депозитних банківських послуг для фізичних осіб є те, що аналіз здійснюється не лише за ціновим параметром, а й за показником якості банківської послуги. За умови підвищення вартості послуги її конкурентоспроможність має зменшуватися, а за умови збільшення якості – зростати.

Одним із базових критеріїв оцінювання конкурентоспроможності депозитних банківських послуг для фізичних осіб є ціна, тобто процент по вкладу. Традиційний підхід до формування ціни банківської послуги базується на наступних постулатах:

- оскільки банківська послуга, яку купує споживач, являє собою сукупність певної послідовності банківських операцій, то її ціна формується як сукупність цін здійснення кожної окремої банківської операції;
- банківська послуга є специфічним та гнучким товаром, що змінюється в залежності від потреб, що, в свою чергу, напряму впливає на ціну.

В той же час, можливість застосування даного підходу абсолютно до всіх банківських послуг, особливо – до депозитних, є доволі дискусійною, оскільки процент (як плата за депозит) є витратами для банку, мінімізація яких може призвести до зниження рівня конкурентоспроможності банківської послуги на ринку (оскільки для споживача – це стаття доходу). Виходячи з цього, можна зробити висновок, що процент за депозитними банківськими послугами як основний фактор формування ціни потребує подальшого дослідження в контексті визначення граничних значень з точки зору забезпечення конкурентоспроможності депозитних банківських послуг для фізичних осіб.

Існуючі наукові розробки, спрямовані на вирішення даної проблеми, є доволі фрагментарними, а у вітчизняному законодавстві відсутні будь-які методичні рекомендації з цього приводу.

Виходячи з цього, зазначимо фактори, які, на нашу думку, формулюють на практиці граничні межі визначення процентних ставок по депозиту. Зауважимо, що дані критерії можна розділити на дві групи в залежності від джерела виникнення:

а) внутрішні:

- наявність інших джерел залучення коштів (наприклад, на міжбанківському ринку);
- стратегія діяльності банку на ринку (наприклад, завоювання лідируючих позицій на певному сегменті ринку, вихід на інший ринок тощо);
- цінова політика банку на ринку депозитних банківських послуг (наприклад, встановлення на ринку конкурентного діапазону цін);
- гранична вартість фінансових ресурсів, яку банк може «дозволити» собі витратити для здійснення прибуткової діяльності;

б) зовнішні:

- рівень інфляції як мінімально можлива процентна ставка, що є орієнтиром в процесі прийняття споживачем раціонального рішення (коли банк встановлює депозитний процент нижче за річний рівень інфляції, споживач не буде приймати рішення щодо вкладання коштів на депозит, оскільки отриманий дохід не в змозі покрити «інфляційні витрати» споживача, наприклад, знецінення заощадженої грошової маси);
- встановлення ринкової рівноважної ціни на депозитні банківські послуги.

В цілому вищеперераховані критерії мають і різний вплив на розмір процентної ставки за депозитними послугами в залежності від часового лагу. Так, наприклад, перші п'ять критеріїв можуть впливати на внутрішню політику ціноутворення в банку лише в короткостроковому періоді, а при визначенні довгострокових стратегій банку лише ринкова рівноважна ціна стає рівноважним критерієм.

Підводячи підсумок, зазначимо, що при обґрунтуванні цінової складової оцінки конкурентоспроможності депозитних банківських послуг для фізичних осіб, на нашу думку, необхідно використовувати класичний підхід до формування ціни на ринку (співвідношення попиту та пропозиції), а вплив всіх останніх факторів вважати незначним. На нашу думку, подальшого дослідження потребує визначення оптимального рівня процентної ставки по депозитам з врахуванням сучасних тенденцій, які сформувалися на вітчизняному ринку депозитних банківських послуг для фізичних осіб, що в подальшому дасть змогу здійснювати ефективне управління конкурентоспроможністю конкретною банківською послугою.

Олещук, М.Г. Фактори ціноутворення на депозитні банківські послуги для фізичних осіб [Текст] / М.Г. Олещук // Актуальні наукові дослідження – 2012 : збірник тез доповідей VIII міжнародної науково-практичної конференції (27 червня -5 липня 2012 р.). – Прага : Освіта та наука, 2012. – Т. 1. Економічні науки. – С. 9-10.